

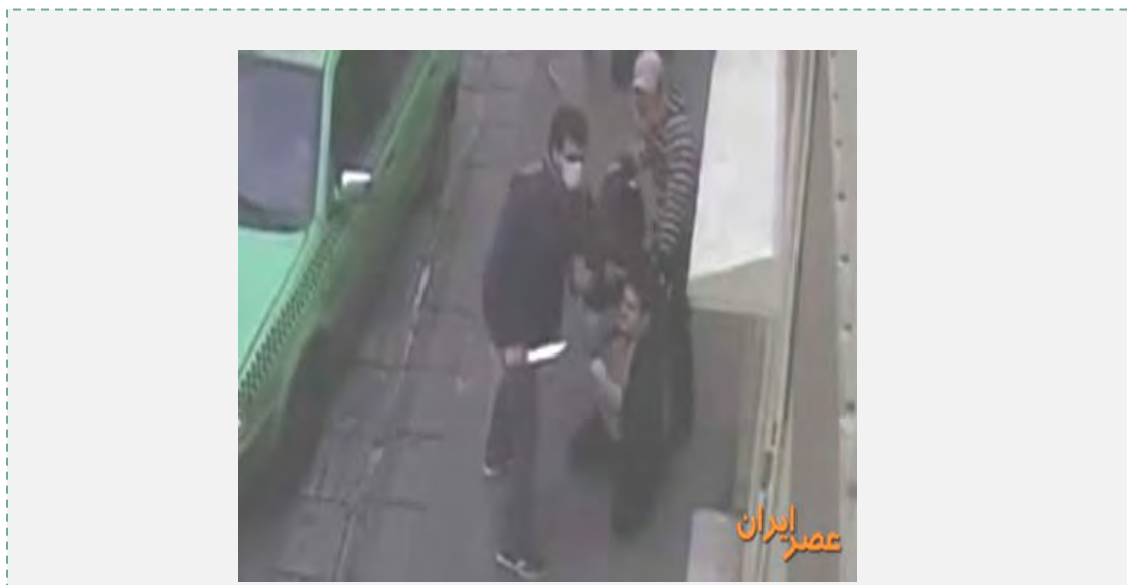

פרסום עיתי, עורך: ד"ר רז צימט

ביקורת חריגה בעקבות הוצאתם להורג של שני צעירים שהואשמו בשוד מזוין

הוצאתם הפומבית להורג של שני צעירים שהואשמו בביצוע שוד מזוין מעוררת בימים האחרונים ביקורת חריגה בתקשורת האיראנית וברשתות החברתיות. הביקורת נסבה על חומרת העונש ביחס לחומרת העבירה ולנסיבות בהן בוצעה, על הפער בין הגישה הסלחנית בה נוקטת הרשות השופטת כלפי מעורבים בפרשיות שחיתות כלכלית חמורות לבין הגישה התקיפה הננקטת כלפי פושעים צעירים ועל ההתעלמות מאחריות השלטונות למשבר הכלכלי שהוביל להתגברות הפשיעה. מבקרי הממשלה ניצלו את הפרשה כדי לשוב ולתקוף את מדיניותה הכלכלית ולהאשים אותה באחריות להתגברות הפשיעה והאלימות בחברה. האתר אלף גרס, כי גם יצירת אינפלציה היא בבחינת שוד מזוין וכי צריך להעמיד לדין גם את האחראים לניהול הכלכלה. תגובות רבות להוצאה להורג התמקדו בנסיבות שהובילו, לכאורה, לביצוע השוד. אחד הצעירים טען, כי נאלץ לבצע את השוד על מנת להבטיח טיפול רפואי לאמו החולה וחסרת האמצעים. רובם המכריע של הגולשים ברשת ביטאו הסתייגות מהעונש החמור שהוטל על שני הצעירים ודרשו להעמיד לדין את "הפושעים הגדולים" המעורבים במעשי שחיתות במדינה.

הוצאתם הפומבית להורג של שני צעירים, שהואשמו בביצוע שוד מזוין, מעוררת בימים האחרונים ביקורת חריגה בתקשורת האיראנית וברשתות החברתיות. שני הצעירים, שהואשמו בשוד ובפציעת אזרח בטהראן בחודש דצמבר האחרון, הוצאו להורג בתליה ב-20 בינואר בטהראן. השוד, שבוצע על-ידי ארבעה אופנוענים, עורר בשעתו הד ציבורי נרחב לאחר שתועד בסרטון שצולם במצלמת אבטחה והופץ באתרי אינטרנט וברשתות החברתיות. במשפטם טען אחד הנאשמים, כי נאלץ לבצע את השוד על מנת להבטיח טיפול רפואי עבור אמו החולה.

"גם יצירת אינפלציה היא שוד מזוין"

הוצאתם להורג של שני הצעירים עוררה ביקורת חריפה מצד כמה אמצעי תקשורת המזוהים עם מבקרי הממשלה ומצד בלוגרים וגולשים באתרים וברשתות החברתיות. הביקורת נסבה על חומרת העונש ביחס לחומרת העבירה ולנסיבות בהן בוצעה, על הפער בין הגישה הסלחנית בה נוקטת הרשות השופטת כלפי מעורבים בפרשיות שחיתות כלכלית חמורות לבין הגישה התקיפה כלפי פושעים צעירים ועל ההתעלמות מאחריות השלטונות למשבר הכלכלי, שהוביל לעליה במימדי הפשיעה.

האתר אלף (Alef), המזוהה עם חבר המג'לס אחמד תוקלי (Ahmad Tavakoli), מיריביו הבולטים של הנשיא אחמדינז'אד במחנה השמרני, התייחס להסתייגות מצד אזרחים רבים בעקבות הוצאתם להורג של שני הצעירים. במאמר שפרסם האתר (22 ינואר) נכתב, כי אף על-פי שהציפייה הייתה שדעת הקהל תתמוך במעצרו, במשפטם ובהוצאתם המהירה להורג של שני השודדים, נראה שהאזרחים אינם שבעי רצון מכך. הדבר אינו נובע מגילם הצעיר של הפושעים או מכך שהשוד שביצעו אינו חמור. עונש חמור בגין שוד מזוין הוא ראוי על מנת להבטיח את ביטחון הציבור והאזרחים תומכים במאבק תקיף כנגד פושעים מצד המשטרה והרשות השופטת.

ראוי, עם זאת, לשאול מדוע השלטונות הזדרזו כל כך לנהל את משפטם של שני הצעירים ולהוציא לפועל את גזר דינם בשונה ממקרים אחרים. כך, למשל, נמשך משפטם של מעורבים בפרשיות שוחד ושחיתות כלכלית זמן ממושך מאוד. גם המעורבים בפרשת כהריזכ [מתקן כליאה, שבו מצאו מספר עצורים את מותם לאחר מהומות 2009 כתוצאה מעינויים ומהתעללות] טרם הועמדו לדין גם לאחר שלוש שנים. האם השלטונות נאבקים במהירות ובנחישות רק באשמים שאינם מוכרים? האזרחים מעוניינים בצדק ובמאבק חריף ומהיר נגד גנבים ומושחתיים, נכתב באלף, אך הם אינם מעוניינים באפליה בביצוע הצדק.

במאמר נוסף, שפרסם אלף, נמתחה ביקורת חריפה על הממשלה שתרמה להחרפת הפשיעה במדיניותה הכלכלית. במאמר, שכותרתו: "יצירת אינפלציה גבוהה היא גם סוג של שוד מזוין", נכתב, כי

מעצרם ומשפטם המהיר של שני הצעירים יכולים לשמש לקח עבור גנבים ולשפר את הביטחון הציבורי, אך לא ניתן להתעלם מהגורמים שהביאו לביצוע הפשעים הללו ולהתפשטות האלימות בחברה.

מחקרים מצביעים על כך, שרוב הגנבים והפושעים הם צעירים מובטלים. אף על-פי שאבטלה ועוני אינם יכולים לשמש תירוץ לגניבה, הרי שהעובדה שרוב השודדים הם מובטלים צריכה להעיר את האחראים הכלכליים במדינה משנתם ולהפנות את תשומת ליבם לצורך לפתור את משבר האבטלה.

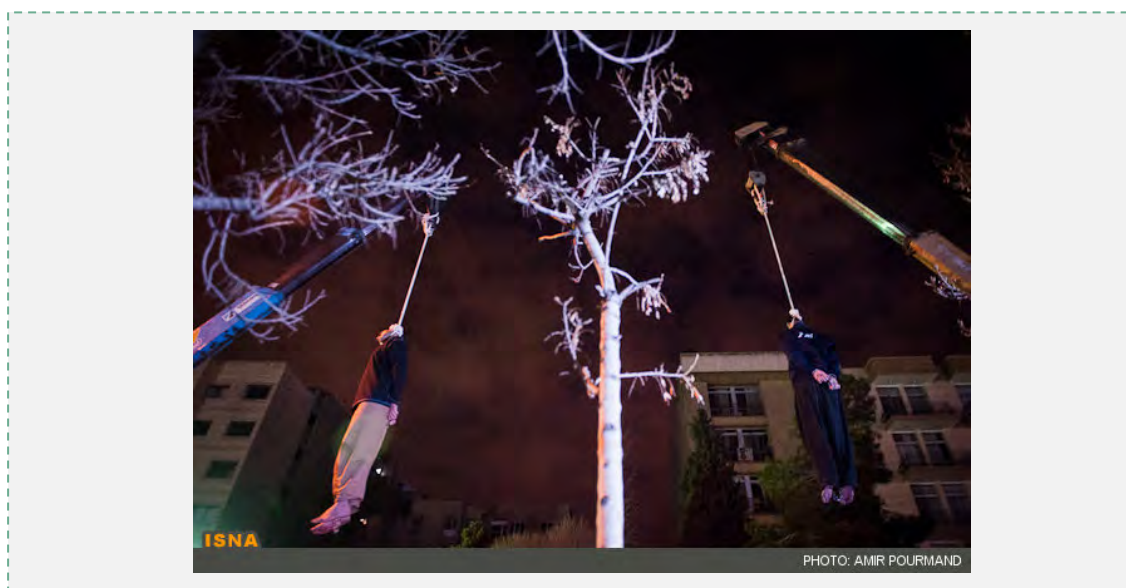
האתר גרס, כי במקביל להעמדתם לדין של ארבעת השודדים, יש להעמיד לדין גם את אלה האחראים להמשך המדיניות הכלכלית הגורמת להתגברות הפשיעה. האתר תהה, האם מצלמות חשאיות היו מצלמות גם את מעשיהם של "הטרוריסטים הכלכליים" והאם העשירים הנוהגים במכוניות יוקרה ללא כל התחשבות במצבם הכלכלי של רוב האזרחים אינם תורמים בכך להתגברות תחושת העוני בקרב אלפי צעירים.

מחקרים מצביעים על כך, שגילם הממוצע של הנאשמים בביצוע פשעים מזוינים בטהראן הוא פחות מ-25. האם אלה המופקדים על תקציבי התרבות והחינוך שואלים את עצמם, באילו תנאים תרבותיים גדלו צעירים אלה ומהי אחריותם שלהם בחינוך הצעירים הללו? אחד הנאשמים טען, שהוא היה זקוק ל-4 מיליון תומאן לצורך טיפול רפואי עבור אמו, וכאשר כל הדלתות נסגרו בפניו הוא נאלץ לשדוד. גם אם לא ברור עד כמה טענה זו נכונה, ראשי מערכת הבריאות צריכים לשאול עצמם מה צריכים לעשות קרוביהם של חולים שאין להם כסף לממן את הטיפול ביקריהם. האם עומדת בפני אזרחים אלה ברירה אחרת או שהם ניצבים בפני שתי אפשרויות: להזרים כספי עתק לחשבון בית החולים או למות.

לאחרונה הזהיר מפקד כוחות ביטחון הפנים, שהמשבר הכלכלי ועליית המחירים הובילו להתגברות הגניבות. האם האחראים הכלכליים, שגרמו במדיניותם לאינפלציה גבוהה על אף אזהרות אלה, אינם ראויים לעמוד לדין? גם יצירת אינפלציה והעלאת מחירי המזון החיוניים הם בבחינת שוד מזוין, סיכם האתר, והעם מצפה ש"שודדי הצווארון הלבן" יישפטו וייענשו אף הם (אלף, 20 ינואר 2013).

גם האתר עזרי-איראן (Asr-e Iran) התייחס לנסיבות שהובילו לשוד המזוין שביצעו שני הצעירים. האתר התייחס להצהרה שפרסם השבוע דובר ועדת התרבות של המג'לס, עלי מטהרי (Ali Motahhari), בנוגע לדאגת חברי הועדה מהפרת קוד המוסר האסלאמי בעת שליחת קבצי תמונות באמצעות טלפונים סלולאריים. האתר תהה, מדוע חברי הועדה אינם מוטרדים, למשל, מכך שבלב טהראן צעירים בני 20 תוקפים אזרחים אחרים ובמקום ללכת לאוניברסיטה, לעבוד, להתחתן ולחיות כראוי, הם מוצאים את ראשם בלולאת חבל התליה (עזרי-איראן, 22 ינואר 2013).

במאמר, שהתפרסם באתר החדשות gooya news, המזוהה עם האופוזיציה, תקף מג'תבא ואחדי (Mojtaba Vahedi) בחריפות את המשטר בעקבות הוצאתם להורג של שני הצעירים. מחבר המאמר טען, כי אף על-פי שגם נסיבות כלכליות חמורות אינן מצדיקות ביצוע פשע, ראוי לבחון כיצד המצב הכלכלי הידרדר עד כדי כך שאזרחים נאלצים לפגוע באחיהם על מנת להבטיח את עצמם ואת משפחתם.

אחד הצעירים שהוצאו להורג נולד בשנת 1989, השנה בה הפך עלי ח'אמנהאי למנהיג איראן. הוא היה בן 10 כאשר "בריוני המשטר" תקפו את הסטודנטים במעונות האוניברסיטאות והיה בן 20 במהלך המהומות בהם תקפו הבריונים אזרחים שכל פשעם היה לתהות בנוגע לגורל הצבעתם. זוהי האווירה בה גדל צעיר זה, כתב ואחדי. הוצאתם להורג של שני הצעירים על-ידי הרשות השופטת מוכיחה, שהתנהגותם אינה יוצאת דופן והפכה למקובלת בקרב צעירים איראנים. זוהי הודאה מצד השלטונות בכך שמספר הולך וגדל של צעירים, שגדלו בתקופת ח'אמנהאי, עלולים להפוך לפושעים מסוכנים אם לא יפחידו אותם באמצעות עונשי מוות (news.gooya.com, 21 ינואר 2013).

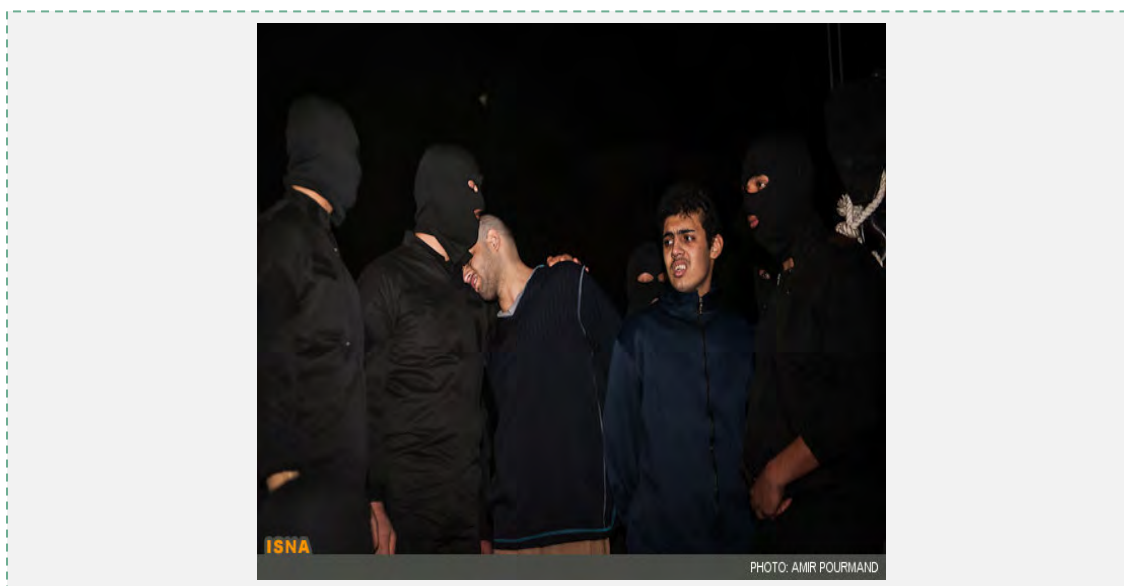
"גניבה קטנה" - הוצאה להורג; "גניבת ענק" - קבלת תואר "מנהיג המוסלמים בעולם"

הוצאתם להורג של שני הצעירים עוררה תגובות חריפות גם מצד בלוגרים מתנגדי המשטר ובקרב גולשים באתרי החדשות וברשתות החברתיות. עיתונאי והקריקטוריסט הרפורמיסטי, ניכ אהנג כוטר

(Nik Ahang Kowsar), התייחס בבלוג האישי שלו ח'ודנויס (Khodnevis) לרקע המשפחתי של אחד הצעירים שהוצאו להורג. אביו מת כתוצאה מפציעה במלחמת איראן-עיראק כאשר היה בן 12 ואמו הייתה נתמכת סעד. היא לא יכלה לעבוד ולכן הוא נאלץ לתמוך בה לצורך טיפול רפואי.

האם כאשר נגזר גזר דינו של הצעיר שמו לב ראשי הרשות השופטת לכך, שמשפחתו הפכה בעבר לקורבן בשל המלחמה ולאחר מכן הפכה שוב לקורבן בשל המדיניות הכלכלית והחברתית, שאילצה את בנו של "חלל מלחמה" לגנוב על מנת להציל את אמו? אין ספק שכל פעולה בלתי-חוקית ראויה לעונש, כתב הבלוגר, אך האם העונש הראוי במקרה זה הוא אכן עונש מוות? המשטר ברפובליקה האסלאמית צריך להתבייש בהוצאתו להורג של צעיר זה. האב – חלל המהפכה, האם – קורבן מדיניותו הכלכלית של המשטר והבן – קורבן נוסף (<http://www.khodnevis.org/>, 22 ינואר 2013).

כמה בלוגרים ביטאו, אף הם, את זעמם כנגד שלטונות איראן המוציאים להורג שודד צעיר אך מתייחסים בסלחנות למבצעי פשעים כלכליים חמורים. אחד הבלוגרים כתב: "משמעות הצדק ברפובליקה האסלאמית: צעירים בני 20 נתלים בעוד שמושחתים בסכומים של מיליארדים מגיעים לשלטון" (<http://faryad22.blogspot.it/2013/01/20.html>).

בלוגר אחר פירט את העונשים המקובלים, לדבריו, ברפובליקה האסלאמית בגין גניבה:

- גניבה קטנה (70 אלף תומאן): הוצאה להורג.
- גניבה בינונית (נאשם במעילה על סך כמה מיליארדים): כלא.
- גניבה גדולה (האחראי למעילת הענק במערכת הבנקאית בשווי 3,000 מיליארד): חופש וטיול לקנדה.
- גניבה גדולה מאוד (אחמדינז'אד, מיליארדי דולרים): קבלת הנשיאות.

- גניבת ענק (המנהיג העליון, כל ההון במדינה): קבלת התואר "מנהיג המוסלמים בעולם" http://greenir7.blogspot.co.il/2013/01/blog-post_22.html#!/2013/01/blog-post_22.html.

צדק – אבל לא לכולם!

רובם המכריע של הגולשים באתרי החדשות, שהגיבו למאמרי הביקורת שהתפרסמו בעקבות הוצאתם להורג של שני הצעירים, ביטאו, אף הם, הסתייגות מהעונש החמור שהוטל על שני הפושעים ודרשו להעמיד לדין את ה"פושעים הגדולים באמת". אחד הגולשים באתר "אלף" כתב, כי לא היה צריך להוציא את שני הצעירים להורג, כיוון שהשוד המזוין של אזרחי איראן מתבצע בצורות שונות במשרדי הממשלה ובעיריות. כיצד ניתן, איפוא, להוציא להורג שני ילדים שביצעו שוד מזוין בשל עוני וגורל רע? כיצד ניתן להוציאם להורג אך לא לעשות דבר כנגד הגנבים הגדולים המועלים בסכומים של מיליארדי תומאן?

גולש אחר כתב, שהלוואי והרשות השופטת היתה מפגינה מהירות ונחישות כאלה גם במקרים אחרים. החוכמה אינה להוציא להורג את שני הצעירים הללו אלא את אלה השופכים את דמם של האזרחים באמצעות ספסרות, שחיתות ועשיית רווחים. גולש נוסף כתב כי פשעיהם של אלה השודדים בשם הדת את אוצר המדינה גדולים יותר מפשעם של שני הצעירים. אם אכן מיישמים את החוק, צריך להתחיל ליישמו בראש וראשונה כנגד הפושעים הגדולים ובעלי ההשפעה הרבה.

מספר גולשים מתחו ביקורת חריפה על מדיניותה הכלכלית של הממשלה שהובילה, לדבריהם, למשבר הכלכלי החמור ולהתגברות הפשיעה. אחד הגולשים כתב, כי רוב אנשי הדת השיעים סבורים שביצוע עונש מוות או קטיעת איברים על-פי ההלכה האסלאמית מותר רק בחברה שבה מתקיים צדק ולפושעים אין כל סיבה לבצע את פשעיהם. הצעירים הללו אכן אשמים, כתב הגולש, אך האשם המרכזי הם האחראים במדינה שיצרו את התנאים הכלכליים הקשים. בתנאים רגילים של צדק חברתי אף אדם לא היה מבצע שוד מזוין.

אחד הגולשים הביע את דעתו, כי ההוצאה להורג לא תפתור את בעיית חוסר הצדק והפערים החברתיים. גם אם יוציאו להורג אלפי צעירים, הדבר לא יפתור שום בעיה. בהתייחסות לבחירות הקרובות לנשיאות כתב האזרח, כי האשמים המרכזיים הם נציגי העם במג'לס שצריכים לדרוש להעמיד את חברי הממשלה לדין על מנת שהמועמדים לבחירות לנשיאות ידעו, שאם הם לא יממשו את הבטחותיהם וישפילו את העם, הם יעמדו לדין.

מביעים סלידה מההוצאה להורג אך מפרסמים תמונות בפייסבוק

בשולי השיח התקשורתי סביב הוצאתם להורג של שני הצעירים פרסם האתר עצר-י איראן ביקורת חברתית כלפי התנהגותם של אזרחי איראן בפרשה. במאמר שפרסם האתר נכתב, כי כאשר התפרסם

הסרטון בו נצפו ארבעת הצעירים בעיצומו של השוד המזוין, דרשו אזרחים רבים להענישם בחומרה, אך כאשר הם הוצאו להורג, רבים מהם הזילו דמעות.

האתר טען, כי הציבור האיראני אינו יכול להטיל את כל האחריות על הממשלה ולהתנער מאחריותו החברתית האזרחית. האם לאזרחים, שדרשו להעניש את הפושעים בחומרה, לא היה כל תפקיד בהכשרת האווירה לקראת הוצאתם להורג? האם הממשלה לא חשה לנוכח תגובות הציבור, שהוצאת הצעירים להורג יכולה לסייע בהחזרת תחושת הביטחון לחברה?

רבים מאלה שצפו בסרטון שתיעד את השוד המזוין מתחו מלכתחילה ביקורת על הממשלה והאשימו אותה שהיא האחראית לכך שאירועים כאלה מתרחשים בחברה. הם היפנו את כל זעמם כלפי הממשלה במקום להפנותו גם כלפי הפושעים. האם כל אדם עני שאינו מרוצה מהממשלה רשאי לפגוע באזרחים אחרים?, תהה האתר. אם התשובה לכך היא שלילית, מדוע מתחו גולשים רבים באינטרנט ביקורת רק על הממשלה? חולשת הממשלה אינה מבטלת את אחריותם של אזרחים, גרס האתר.

עצרי-איראן מתח ביקורת חריפה גם על התנהלותם הצבועה, לדבריו, של רבים מהאזרחים שהביעו זעזוע מהתמונות שהתפרסמו מהוצאתם הפומבית להורג של הצעירים אך הפיצו תמונות אלה בעצמם. כיצד ניתן למתוח ביקורת על חברה המוציאה להורג אך בו בזמן לפרסם תמונות של ההוצאה להורג ברשת האינטרנט? לא ניתן להביע סלידה מההוצאה להורג, למתוח ביקורת על הממשלה בעקבות כך ובמקביל להפיץ את תמונות ההוצאה להורג בפייסבוק.

Photo : Ebrahim Noroozi

FARS NEWS AGENCY

לפחות חלק מאלה שביקרו את ההוצאה הפומבית להורג היו מאוד סקרנים לצפות בה עצמם, נכתב במאמר. ראוי, שהאיראנים יחשבו על הסתירות הללו בהתנהגותם, כדי שיוכלו להתנהג בעתיד בצורה הגיונית ובריאה יותר, סיכם עצרי-איראן (21 ינואר 2013).